

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Løyvingar til samiske føremål i statsbudsjettet 2025

Løyvingar til samiske føremål

Staten Noreg er etablert på territoriet til to folk, samar og nordmenn. Regjeringa har som mål at samane skal få utvikle språket, kulturen og samfunnslivet sitt.

Grunnlova § 108 og samelova er dei nasjonale rettsgrunnlaga for samepolitikken. Noreg har òg ei rekke folkerettslege forplikningar som legg føringar for samepolitikken. Alle departementa har ansvar for å følgje opp gjennomføringa av samepolitikken innanfor sektoren sin. Kommunal- og distriktsdepartementet har det overordna samordningsansvaret for statleg samepolitikk og skal arbeide for heilskap og samanheng i politikken, på tvers av sektorar og forvaltningsnivå.

I Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2024–2025) blir det gitt ei kort omtale av samepolitiske mål og strategiar for arbeidet til departementet.

Denne publikasjonen gir ei kort og samla framstilling av dei ulike departementa sine forslag til løyvingar til samiske føremål i 2025¹.

Innhald

Sametinget.....	3
Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD).....	4
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD)	8
Utanriksdepartementet (UD).....	9
Kunnskapsdepartementet (KD).....	10
Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD)	13
Justisdepartementet (JD).....	16
Helse- og omsorgsdepartementet (HOD).....	18
Barne- og familiedepartementet (BFD)	20
Landbruks- og matdepartementet (LMD)	21
Klima- og miljødepartementet (KLD)	24
Samferdselsdepartementet (SD).....	26

¹ Ved eventuelle avvik mellom dei ulike budsjettproposisjonane til departementa og denne publikasjonen, er budsjettproposisjonane gjeldande.

Oversyn over løyvingar til samiske føremål

(i 1000 kroner)

	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
Kommunal- og distriktsdepartementet	632 474	692 544	729 965
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	241 282	123 965	40 857
Kunnskapsdepartementet	408 086	443 433	453 592
Kultur- og likestillingsdepartementet	61 647	68 191	72 245
Justisdepartementet	5 400	13 300	21 300
Helse- og omsorgsdepartementet	28 200	38 500	22 900
Barne- og familiedepartementet	0	11 100	10 700
Landbruks- og matdepartementet	195 803	219 724	251 201
Klima- og miljødepartementet	168 733	178 209	175 517
Sum	1 741 625	1 788 966	1 778 277

Det vil òg bli gitt tilskot til samiske føremål over Utanriksdepartementets budsjett, sjå nærare omtale side 11.

-

Det er gitt ei nærare presisering av summane som er beskrivne i tabellen under omtalene frå kvart departement i denne publikasjonen. Det blir òg gitt tilskot til samiske føremål over tilskotspostar der tilskotsfordelinga vil skje på eit seinare tidspunkt. Desse tilskota inngår ikkje i summane i tabellen, men er beskrivne i dei departementsvise omtalene.

Sametinget

Sametinget vil ifølgje budsjettforslaget forvalte om lag 698 mill. kroner i 2025.

Sametingets første heile driftsår var i 1990. Då hadde Sametinget eit budsjett på 31,7 mill. kroner. Sametingets budsjett har hatt ei positiv utvikling gjennom mange år. Utviklinga er i tråd med målsetjinga til styresmaktene om at Sametinget skal ha større innverknad og myndigheit i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkninga.

Oversyn over løyvingar til Sametinget

	(i 1000 kroner)		
	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
Kommunal- og distriktsdepartementet	604 521	661 721	697 514
Sum	604 521	661 721	697 514

Regjeringa og Sametinget etablerte i 2019 ei ny budsjettordning, der dei årlege overføringane til Sametinget som utgangspunkt skal samlast under éin post i statsbudsjettet, jf. omtale under kap. 560, post 50 i Prop. 1 S (2018-2019) for (tidlegare) Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Ordninga gir Sametinget større handlingsrom til sjølv å prioritere økonomiske verkemiddel mellom ulike tiltak.

Kap. 560, post 50 er ein felles budsjettpost som finansierer dei sektorområda som fagdepartementa har eit ansvar for å vareta. Retningslinjene for den nye budsjettordninga, som Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidde, skal bidra til å handtere eventuelle utfordringar éin samla post kan skape i ansvarsfordelinga mellom departementa. Eit viktig premiss for ordninga er at kvart departement framleis har ansvaret for samiske saker innanfor sektoren sin.

Med atterhald om budsjettvedtak i Stortinget, fordeler Sametinget løyvingane i det siste plenumsrådet sitt kvart år. Sametinget fordeler løyvingane etter eigne prioriteringar, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak. Rammene for Sametingets økonomiforvaltning blir fastsette av Kommunal- og distriktsdepartementet i reglement for Sametingets økonomiforvaltning, jf. samelova § 2-1, tredje ledd. I reglementet har departementet fastsett at økonomireglementet og avgjerder om økonomistyring i staten òg gjeld for Sametinget.

Sametinget har forvaltningsansvar for ei rekke administrative forhold, slik som valet til Sametinget, fordeling av økonomiske tilskot, fastsetjing av delar av skulens læreplanar, forvaltning av samiske kulturminne etter kulturminnelova og tilhøyrande forskrifter, og oppnemning av representantar til ulike offentlege organ. Sametinget utøver dessutan myndigheit og påverknad gjennom deltaking og representasjon i ei rekke utval, styre og råd.

For meir om Sametingets verksemd, sjå www.samediggi.no.

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD)

			(i 1000 kroner)		
Kap.	Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert	
				budsjett 2024	Forslag 2025
560	50	Samiske føremål, Samisk språk, kultur og samfunnsliv	604 521	661 721	697 514
560	51	Samiske føremål, Divvun	8 174	12 919	13 410
560	55	Samiske føremål, Samisk høgskole	5 900	8 150	8 979
563	01	Internasjonalt reindriftssenter, Driftsutgifter	6 467	6 613	6 802
563	21	Internasjonalt reindriftssenter, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	7 412	3 141	3 260 ²
Sum			632 474	692 544	729 965

¹ Tildelinga finansierer oppgåvene til dei nordlegaste statsforvaltarane som regional reindriftsmyndigheit.

² Rekneskapstalet inkluderer ekstern finansiering av prosjekt i regi av Internasjonalt reindriftssenter.

I tillegg blir det løyvd midlar til samiske føremål over følgjande budsjettkapittel og postar:

Kap.	Post	Nemning
500	72	Kommunal- og distriktsdepartementet, Noregs forskningsråd, kan overførast
553	63	Grenseregionale Interreg-program

Kap. 560 Samiske føremål, post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv

Posten utgjer hovudløyvinga til Sametinget.

Løyvingsendingar:

- Løyvinga blir foreslått auka med 3 mill. kroner til styrking av samiske språksenter og med 4 mill. kroner til Sametingets meirkostnader til gjennomføring av Sametingsvalet i 2025. Styrking av samiske språksenter har vore høgt prioritert frå Sametinget si side. Ei satsing på språksenter er òg ei naturleg oppfølging av fleire av forslaga i Hjertespråket (NOU 2016: 18).
- Det samlokaliserte prosjektet med nybygg i Kautokeino opna i 2024. Nybygget Čoarvemáttá vart oppført som del av husleigeordninga i staten, og omfattar nye lokale for Det samiske nasjonalteateret Beaivváš. Det blir foreslått å auke løyvinga med 4,1 mill. kroner til dekking av husleige for Beaivváš i 2025.

Samla blir det foreslått å løyve 697,5 mill. kroner i 2025. Løyvinga blir i sin heilskap forvalta av Sametinget.

Kap. 560 Samiske føremål, post 51 Divvun

Divvun, som er ei eiga eining ved UiT Norges arktiske universitet, utviklar og driftar teknologiske språkverktøy for dei samiske språka. Moderne språkteknologi er ein føresetnad for at samiske språk skal kunne overleva som bruksspråk i dagens samfunn.

Løyvingsendingar:

- Divvun skal arbeide vidare med å oppdatere, halde ved like og forbetre språkverktøya, og å forenkla installering av verktøya. Vidare skal Divvun oppdatere og vidareutvikle tekst-til-tale-systema, med fleire stemmer, språk og dialektar. Arbeid med talegjenkjenning bør gå vidare, i lag med arbeid for å samle inn data for taleteknologi. Divvun skal òg arbeide vidare med å informere aktuelle brukarar om verktøya, og auke tilgjengelegheita si på sosiale medium. Samarbeidet med relevante nasjonale og internasjonale miljø skal førast vidare.

Samla blir det foreslått å løyve 13,4 mill. kroner i 2024 til Divvun.

Kap. 560 Samiske føremål, post 55 Samisk høgskole

Samisk høgskole utfører enkelte oppgåver på oppdrag frå Kommunal- og distriktsdepartementet.

Løyvinga skal dekke drift av Fagleg analysegruppe for samisk statistikk og drift av ordninga Samiske vegvisarar.

Løyvingsendringar:

- Som følgje av auka etterspørsel frå skular om besøk frå vegvisarane har talet på vegvisarar blitt auka frå fire til seks, frå skuleåret 2024/2025. Løyvinga i 2025 blir foreslått auka med 500 000 kroner for å dekke heilårsverknaden.

Samla blir det foreslått å løyve 9 mill. kroner i 2025 til Samisk høgskole.

Kap. 563 Internasjonalt reindriftssenter, post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overførast

Internasjonalt reindriftssenter i Kautokeino er ein fagleg sjølvstendig institusjon som vedtar eigne mål og resultatkrav innanfor dei rammene som Kommunal- og distriktsdepartementet fastset. Arbeidet skal vere retta mot næringsutøvarar, offentlege styresmakter, forskingsmiljø og andre fagmiljø, i tillegg til internasjonale organisasjonar og samarbeidsorgan. Styret er det øvste organet på senteret.

Det blir foreslått ei samla løyving på 10 mill. kroner til Internasjonalt reindriftssenter i 2025.

Kap. 500 Kommunal- og distriktsdepartementet, post 72 Noregs forskingsråd, kan overførast

Tilskot til forskingsprogram under Noregs forskingsråd skal underbygge og gi eit godt grunnlag for faglege og politiske vedtak, og medverke til at det finst kompetente forskingsmiljø innanfor departementet sitt sektoransvar.

Midlane skal medverke til å utvikle kunnskapsgrunnlaget for eit sterkt og velfungerande demokrati med effektive, tillitsskapande og berekraftige kommunar, god planlegging og forvaltning, næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarknader i regionar og distrikt, samisk forskning og forskning som gjeld nasjonale minoritetar. Tildelinga skal mellom anna vidareføre valforskningsprogrammet (stortingsvalundersøkinga og lokalvalundersøkinga). Kunnskapsdepartementet har ansvaret for å samordne styringssignala frå departementa og har i samarbeid med departementa og Forskningsrådet utarbeidd systemet for departementa si styring av Forskningsrådet. Sjå budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet for nærare omtale av overordna mål og samla måloppnåing for Forskningsrådet.

Samisk forskning

Prosjekta i porteføljen for samisk samfunn og kultur medverkar til å utvikle ny kunnskap for at den samiske befolkninga skal sikre og utvikle språka, kulturen og samfunnslivet sitt. Fleire prosjekt har betydeleg regional og distriktpolitisk relevans, særleg innanfor klima, miljø og næringsverksemd, og samanheng mellom tradisjonell/lokal kunnskap for berekraftig næringsutvikling, forvaltning og bruk av naturressursar.

Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling, post 63 Interreg, Arktis 2030 og det norske Barentssekretariatet

Posten omfattar tilskot til Noreg si deltaking i grenseregionale Interreg-program, tilskot til Arktis 2030, tilskot til det norske Barentssekretariatet, sekretariat for Regionalt nordområdeforum i Vadsø, og Nordkalottens grensetjeneste i Skibotn. Tilskot til transnasjonale og heil-europeiske Interreg-program blir omtalt under post 76.

I inneverande Interreg-periode (2021–2027) deltek Noreg mellom anna i programma Interreg Aurora (post 63) og Nordlig Periferi og Arktis med nedslagfelt i Nord-Noreg. (post 76).

Prosjekta fremjar regional utvikling, utveksling av kunnskap, berekraftig økonomisk vekst og grøn omstilling. Samarbeid over landegrensene gir høgare kapasitet og kompetanse hos aktørane for å løyse regionale og distriktpolitiske utfordringar og bygge ned grensehinder. Programma er i tråd med prioriteringane frå fylkeskommunane.

Grenseregionale Interreg-program

Målgruppene er lokale, regionale og nasjonale styremakter, aktørar frå lokalsamfunn og urfolk, privat næringsliv, forskings- og utviklingsaktørar og frivillige organisasjonar. Ordninga skal mellom anna bidra til regional utvikling gjennom grensekryssande samarbeid, oeit smartare, grønare, meir samanknytt og meir sosialt Europa samt eit Europa nærare borgarane. Eit eige mål om å styrkje kapasiteten i grenseoverskridande samarbeid kjem i tillegg. Arbeidet skal gi deltakarar tilgang på verktøy, kompetanse, erfaring og økonomiske verkemiddel til utviklingsprosjekt og mellom anna støtte opp under EU sin grønne giv og EU sitt nye europeiske Bauhaus.

Interreg Aurora (12,8 mill. kroner)

Innsatsen er retta mot forskning og innovasjon, entreprenørskap, klima og miljø, kultur og arbeidsmarknad. Programmet omfattar Nordland, Troms og Finnmark, regionar i Nord-Finland og Nord-Sverige. Programmet har eit delprogram, Sápmi, som dekkjer heile det samiske området frå Innlandet til Finnmark, og alle samiske område i Sverige og Finland.

Det norske Barentssekretariatet

Barentssekretariatet skal fremje og finansiere samarbeidsprosjekt, og vere eit ressurs- og kompetansesenter for grensekryssande- og nordområdesamarbeid. Målet med ordninga er god samfunnsutvikling i nord, mellom anna gjennom kunnskapsheving.

Måloppnåing for tilskotsordninga skal vurderast etter desse kriteria:

- Prosjektet har gitt meir/betre samarbeid mellom norske, finske og/eller svenske aktørar i nord, ev. òg med aktørar frå andre regionar i Arktis.
- Prosjektet bidrar til samfunnsutvikling i Nord-Noreg.

Tilskotsordninga blir forvalta av Barentssekretariatet. Sekretariatet kan gi tilskot til prosjekt som er innretta mot internasjonalt samarbeid mellom aktørar i Nord-Noreg og aktørar i finske og svenske regionar i nord, inkludert urfolkssamarbeid.

Delar av løyvinga går til drift av sekretariatet og til utviklingsoppgåver i tråd med oppdraget. Sekretariatet skal arbeide med å hente inn og samordne kunnskap frå aktørar i regionen. Dei skal hjelpe fylkeskommunane i Nord-Noreg i samfunnsutviklingsrolla deira, gjennom å fremje, utvikle og styrkje samarbeid med aktørar, først og fremst i finske og svenske regionar.

Barentssekretariatet vart overført frå Utanriksdepartementet i 2024. Det vart løyvd 42 mill. kroner til sekretariatet i 2024. Av dette går inntil 16 mill. kroner til drift og forvaltning. Sekretariatet har omstilt seg godt til det nye oppdraget sitt, og det er god søking til ordninga. For rapportering for 2023, sjå Prop. 1 S (2024-2025) for Utanriksdepartementet.

Sekretariat for Regionalt nordområdeforum

Regionalt nordområdeforum er ein arena for politisk dialog som skal styrkje situasjonsforståinga mellom nasjonalt og regionalt nivå og Sametinget, om spørsmål som er særleg relevante for utviklinga i nord. Dei faste medlemmane i forumet er den politiske leiinga i Kommunal- og distriktsdepartementet, Utanriksdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, fylkeskommunane i Nord-Noreg og Sametinget. Forumet drøftar forslag og tiltak som er aktuelle i nordområda.

Forumet har i 2023 jobba med å utarbeide ein strategi for betre samordning mellom nordområdepolitikken og anna nasjonal og regional innsats i nord. Innsatsen er retta mot temaområde busetting, tenester og tilgang på arbeidskraft, beredskap og tryggleik, og berekraftig utvikling av næringsliv og samfunn. Forumet skal òg bidra til at ungdom og unge vaksne i større grad blir involverte i arbeidet med å utvikle nordområdepolitikken.

Det vart i 2020 etablert eit sekretariat for forumet i Vadsø, som er lagt til Finnmark fylkeskommune. I 2023 vart det løyvd 1,6 mill. kroner til drift av sekretariatet.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD)

			(i 1000 kroner)		
Kap.	Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
1520	01	Statsforvalterane, Driftsutgifter	28 282	28 965	30 857 ¹
2445	30	Statsbygg, Prosjektering av bygg, <i>kan overførast</i>	0	10 000	10 000
2445	33	Statsbygg, Vidareføring av ordinære byggeprosjekt, <i>kan overførast</i>	213 000	85 000	
		Sum	241 282	123 965	40 857

¹ Tildelinga finansierer oppgåvene til dei nordlegaste statsforvaltarane som regional reindriftsmyndigheit.

Kap. 1520 Statsforvaltarane, post 01 Driftsutgifter

Reindrift ligg innanfor den ordinære driftsramma til statsforvaltaren. Løyvinga er derfor eit overslag over kor mykje av den totale løyvinga til dei nordlegaste statsforvaltarane som skal dekke oppgåva deira som reindriftsmyndigheit.

Kap. 2445 Statsbygg, post 30 Prosjektering av bygg, *kan overførast*

Det blir foreslått 10 mill. kroner til prosjektering av det samiske museet RiddoDouttarMuseat. Sjå også omtale under Kultur- og likestillingsdepartementet.

Kap. 2445 Statsbygg, post 33 Vidareføring av ordinære byggeprosjekt, *kan overførast*

Prosjektet samlokalisert nybygg for Samisk vidaregåande skule og reindriftsskule og Det Samiske Nasjonalteateret Beaivvás i Kautokeino vart ført på posten i 2024. Bygget vart ferdigstilt i 2024. Det blir ikkje foreslått løyving knytt til samiske føremål på posten i 2025.

Utanriksdepartementet (UD)

Kap. 116 Internasjonale organisasjonar, post 70 Pliktige bidrag

Noregs pliktige bidrag til Nordisk ministerråd blir løyvde under kap. 116 Internasjonale organisasjonar, post 70 Pliktige bidrag. Nordisk ministerråd tildelte 3,695 mill. danske kroner i støtte til det samiske samarbeidet på kulturområdet i 2024. Midla vart fordelte mellom Samerådet og Samisk kunsnarråd, og går til å styrke samisk kultursamarbeid på tvers av landegrensene i Norden, og dessutan støtte til bevaring av den samiske kulturarven og dei samiske språka. Barn og unge er ei viktig målgruppe for innsatsen. Støtta til det samiske samarbeidet på kulturområdet blir forventa å ligge på same nivå i 2025, om lag 3,695 mill. danske kroner.

På utdanningsområdet (Nordisk Samisk Institutt) tildelte Nordisk ministerråd 1,497 mill. danske kroner i 2024. Midla blir overførte til og disponerte av styret for Samisk høgskole. Støtta er forventa å ligge på 1,497 mill. danske kroner i 2025.

Kap. 118 Utanrikspolitiske satsingar, post 70 Nordområda, Russland og atomtrygging

Arktis 2030

Internasjonalt reindriftssenter fekk støtte på 1,39 mill. kroner i 2022 for aktivitetar innan leiartrening, urfolksdiplomati og berekraftsmål for urfolksungdommar (EALLU II). Prosjektet er avslutta og Utanriksdepartementet mottok sluttrapportering 29. august 2024. Utanriksdepartementet støttar prosjektet «Indigenous Reindeer Herders' Resilience - EALLU III», som er ei vidareføring av EALLU II, med 2,5 millionar kroner fordelt på 1,427 mill. kroner for 2023-2024 og 1,073 mill. kroner for 2025. EALLU III har som hovudmål å styrke internasjonalt samarbeid i Arktis blant urfolksungdom, mellom anna i samarbeid med internasjonale akademiske institusjonar som Harvard og Fletcher School. Prosjektet vil fokusere på dei negative implikasjonane av endringar i Arktis ved å auke motstandskrafta til urfolk og arktisk ungdom gjennom kapasitetsbygging og opplæring.

Kunnskapsdepartementet (KD)

(i 1000 kroner)

Kap.	Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert	
				budsjett 2024	Forslag 2025
222	01	Driftsutgifter	138 167	147 146	156 701
222	45	Større utstyrssinnkjøp og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	2 338	1 900	1 986
225	63	Tilskot til samisk grunnopplæring,	112 386	125 171	114 179
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> ¹	21 600	19 000	19 000
227	63	Tilskot til kommunar og fylkeskommunar ²	29 095	31 016	32 226
260	50	Statlege universitet og høgskular ³	104 200	118 600	129 200
2410	73	Avskrivingar, <i>overslagsløyving</i> ⁴	300	600	300
Sum			408 086	443 433	453 592

¹ Beløpet gjeld overføringar til Sametinget for samiske læremiddel. I tillegg er det midlar forvalta av Utdanningsdirektoratet til m.a. samisk fjernundervisning.

² Beløpet gjeld den delen av løyvinga som går til tilskot til sameskulane i Snåsa og Målselv, og skuleskyss.

³ Gjeld rammeløyving til Samisk høgskole.

⁴ Beløpet gjeld den delen av løyvinga på posten som er foreslått løyvd til å ettergi lån for dei som har tatt studiepoeng i eit samisk språk som del av eller i tillegg til ei lærarutdanning.

I tillegg blir det løyvd midlar til samiske føremål over desse kapitla og postane:

Kap.	Post	Nemning
231	21	Barnehagar
254	70	Tilskot til studieforbund
260	50	Universitet og høgskular ¹
285	72	Noregs forskingsråd, <i>Langsiktig grunnleggande forskning</i>

¹ Kap. 260, post 50 gjeld løyvingar til andre universitet og høgskular enn Samisk høgskole, der midlarretta mot samiske tiltak inngår i den samla rammeløyvinga.

Kap. 222 Statlege skular og fjernundervisningstenester, post 01 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrssinnkjøp og vedlikehold, *kan overførast*

Løyvingane under kap. 222 dekker drift av Samisk vidaregåande skule i Karasjok, Samisk vidaregåande skule og reindriftsskule i Kautokeino og Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal. I statsbudsjettet for 2022 vart det gitt ei startløyving for å bygge eit samlokalisert bygg for Det samiske nasjonalteateret Beaivvás og Samisk vidaregåande skule og reindriftsskule i Kautokeino. Skulen overtok bygget i juni 2024, og elevane starta opp skuleåret 2024–25 i dei nye lokala. Departementet vil kompensere skulen for heile auken i husleige for det nye bygget og foreslår derfor å auke løyvinga på post 01 med 1,5 mill. kroner. Departementet foreslår å auke løyvinga med ytterlegare 0,8 mill. kroner i 2025 som følge av auka driftskostnader for skulen i det nye bygget.

Kunnskapsdepartementet gjer framlegg om ei løyving på 156,7 mill. kroner i 2025 på post 01 og 2 mill. kroner på post 45.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringa, post 63 Tilskot til samisk i grunnopplæringa

Tilskotet skal bidra med finansiering til kommunar, fylkeskommunar og private skular som tilbyr samiskopplæring i samsvar med § 3-2 og § 6-2 i opplæringslova. Tilskotet skal òg bidra til at lærarar får vidareutdanning i samiske språk, og at lærarstudentar tek utdanning i samiske språk. Under posten er det tre tilskotsordningar:

- tilskot til samiskopplæring i grunnskulen.
- tilskot til samiskopplæring vidaregåande opplæring.

tilskot til studiepermisjonar for vidareutdanning i samisk for lærarar i grunnopplæringa og rekrutteringsstipend for lærarstudentar. For 2024 gjer Kunnskapsdepartementet framlegg om ei løyving på 114,2 mill. kroner på posten.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overførast

Til samisk fjernundervisning vart det nytta 5,5 mill. kroner i 2023:

- 2,3 mill. kroner til fjernundervisning i sørsamisk
- 1,7 mill. kroner til fjernundervisning i lulesamisk
- 1,5 mill. kroner til fjernundervisning i nordsamisk

Det vart tildelt 11 mill. kroner til Sametinget til samiske læremiddel i fagfornyninga I tillegg vart det nytta 4,3 mill. kroner til støttefunksjonar tilknytt Samisk vidaregåande skule, og 0,8 mill. kroner til å utvikle digitale læremiddel på samisk. For 2025 gjer Kunnskapsdepartementet framlegg om å løyve totalt 19 mill. kroner over kap. 226, post 21. Løyvinga omfattar 13 mill. kroner til samisk fjernundervisning og midlar til ei utgreiing om læremiddelsituasjonen, som skal tildelast Utdanningsdirektoratet, medan 6 mill. kroner til samiske læremiddel i fagfornyninga skal tildelast Sametinget.

Kap. 227 Tilskot til særskilde skular, post 63 Tilskot til kommunar og fylkeskommunar

Tilskotet finansierer drift av dei kommunale sameskulane i Snåsa og Målselv med tilhøyrande internat. Skulen i Snåsa gir opplæring på sørsamisk, medan skulen i Målselv gir opplæring på nordsamisk. Skulane tek opp elevar frå heile landet. Tilskotet skal også bidra til å dekke utgifter til skuleskyss for elevar ved den kommunale sameskulen i Målselv.

Det blir foreslått eit tilskot på 32,2 mill. kroner innanfor løyvinga på posten.

Kap. 254 Tilskot til vaksenopplæring, post 70 Tilskot til studieforbund

Kunnskapsdepartementet gir tilskot til fire godkjente studieforbund, slik at desse kan tilby fleksibel og brukartilpassa opplæring for vaksne. Delar av tilskotet går til samiske studieforbund. Ein mindre del går til refusjon av kostnader knytt til opplæring av vaksne i samisk språk på grunnskulenivå gjennomført av godkjente studieforbund. Storleiken på desse tilskota blir berekna ut frå aktiviteten førre år.

Kap. 260 Universitet og høgskular, post 50 Statlege universitet og høgskular

For universitet og høgskular som får løyving frå Kunnskapsdepartementet over kap. 260 gjeld følgjande mål:

- Høg kvalitet i utdanning og forskning
- Berekraftig samfunnsutvikling, velferd og innovasjon
- God tilgang til utdanning, forskning og kompetanse i heile landet

For høgare utdanning inngår midlar til samiske føremål i rammeløyvingane til høvesvis Samisk høgskole, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet (UiT) og Nord universitet. For Samisk høgskole går heile løyvinga til samiske føremål. For UiT og Nord universitet inngår samiske føremål som del av løyvinga, og begge institusjonane har utdanning og forskning som omhandlar samiske føremål – også på fag som ikkje har samisk i namnet.

Samisk høgskole tilbyr mellom anna fag som samisk språk og litteratur, duodji, reindrift og urfolkskunnskap, lærarutdanning og journalistikk. Felles for alle faga er at dei er baserte på

samisk kultur og tradisjonskunnskap. I 2023 og 2024 var rammeløyvinga til Samisk høgskole høvesvis 104,2 og 118,6 mill. kroner. I 2024 blei løyvinga auka med 7 mill. kroner til å styrke drifta, etablere ei samisk tolkutdanning og utvide begynnarpplæringa i samisk språk. Regjeringa foreslår å føre vidare tiltaket med 5 mill. kroner i 2025.

I tillegg vart løyvinga i 2024 auka med 3 mill. kroner for å legge til rette for nasjonale fleksible språk- og lærarutdanningar i nordsamisk og med 2,2 mill. kroner til studietilbod i Aust-Finnmark innanfor samisk begynnarpplæring og vidareutdanning. I samband med revidert nasjonalbudsjett 2024 fekk høgskulen ei tilleggsløyving på 10 mill. kroner for å auke studietilbodet. Regjeringa foreslår å føre desse tiltaka vidare i 2025.

I 2025 foreslår Kunnskapsdepartementet ei rammeløyving på 129,2 mill. kroner til Samisk høgskole.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend, *overslagsløyving*

For at ein skal få lån og stipend til utdanning i utlandet, må utdanninga vere på fulltid. I dag finst det berre deltidsstudium i sørsamisk språk i Noreg og Sverige. På grunn av kravet om fulltidsutdanning får ein ikkje lån og stipend til å studere sørsamisk språk i Sverige. Samstundes er sørsamisk eit språk som regjeringa ønskjer å ta vare på, og manglande utdanningsstøtte kan hindre rekruttering til sørsamisk språkutdanning. For å stimulere til at fleire vel å studere sørsamisk, foreslår regjeringa at studentar som studerer sørsamisk på deltid i utlandet skal få lån og stipend. Dette er eit einskild unntak berre for studium i sørsamisk. Tiltaket aukar løyvingsbehovet med 0,1 mill. kroner i 2024.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 73 Avskrivningar, *overslagsløyving*

Posten omfattar ulike ordningar for avskrivning av gjeld i Lånekassa. Dei som har tatt minst 60 studiepoeng i eit samisk språk som del av eller i tillegg til ei lærarutdanning, kan få ettergitt lån i Lånekassa med inntil 50 000 kroner. Målet er å rekruttere fleire lærarar med kompetanse i samiske språk. I 2022 var det ni personar som fekk ettergitt til saman 0,5 mill. kroner på dette grunnlaget.

For å stimulere til at fleire vel å ta studiepoeng i samisk, foreslår regjeringa å utvide ordninga for avskrivning av lån. Utvidinga skal gi dei som tek lektorutdanning, grunnskulelærarutdanning og lærarutdanning i praktiske og estetiske fag, same rett til å få sletta gjeld også når studiepoenga i eit samisk språk er tekne utanom eller i tillegg til profesjonsutdanninga. Tiltaket aukar løyvingsbehovet med 0,3 mill. kroner i 2024.

Det blir foreslått ei løyving på 0,6 mill. kroner til føremålet i 2024.

Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD)

			(i 1000 kroner)		
Kap.	Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025 ¹
322	70	Nasjonale kulturbygg (Nordlandsmuseet, Bymuseet i Bodø, Fase 2)			3 000
325	72	Kultursamarbeid i nordområda (Dáiddadállu og Riddu Riđđu)		3 100	3 210 ²
328	78	Andre museum- og kulturverntiltak (Sametinget – Prosjektet Dávvirat Duiskkas («Gjendstander i Tyskland»))	2 100	2 220	2300
334	78	Film- og dataspeltiltak (Internasjonalt samisk filminstitutt (ISFI))	16 800	18 570	19 350
335	71	Mediestøtte (tilskot til samiske aviser)	40 310	42 760	44 385
337	71	Kompensasjons- og vederlagsordningar (Visningsvederlag til samiske fond)	984		³
337	71	Kompensasjons- og vederlagsordningar (Bibliotekvederlag til samiske fond)	1 453	1 541	⁴
Sum			61 647	68 191	72 245

¹ Beløpa i tabellen utgjer berre tildelingane til samiske føremål over postane, og ikkje totalsummen på postane.

² Summen omfattar berre tilskota til det samiske kunstarkollektivet Dáiddadállu og den internasjonale urfolksfestivalen Riddu Riđđu, sjølv om andre kulturtiltak, som omfattar samiske aktørar og prosjekter, også får tildelt midlar over posten.

³ Storleiken på visningsvederlaget for 2024 og 2025 blir fastsett etter at ramma for lønnsoppgjeret i staten for desse åra er kjente.

⁴ Bibliotekvederlaget for 2025 blir fastsett ved at einingsprisen for 2024 blir indeksregulert og blir multiplisert med utlansbestanden per 31. desember 2024.

Samiske kulturbygg:

Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgjevar for statlege byggeprosjekt i kultursektoren. Dette gjeld òg samiske kulturbygg, og gjeldande praksis er at samiske kulturbygg normalt blir oppførte i regi av Statsbygg på oppdrag frå departementet. Aktuelle prosjekt er:

RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok – forprosjekt

Det samiske museet RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok har behov for nye lokale, m.a. for å kunne vise for publikum den betydelege samiske kunstsamlinga som blir forvalta av museet, og for å kunne ta imot dei gjenstandane som skal tilbakeførast gjennom Bååsted-avtalen. Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å igangsette forprosjektering av eit nybygg for RDM. Det er lagt fram forslag om 10 mill. kroner over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett i 2025 for å ferdigstille forprosjektfasen.

Nybygg for Samisk vidaregåande skole og reindriftsskole og det samiske nasjonalteateret Beaivváš i Kautokeino

Statsbygg har på oppdrag frå Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet bygd eit samlokalisert nybygg for Beaivváš og Samisk vidaregåande skule og reindriftsskule i Kautokeino. Nybygget vart offisielt opna 21. august 2024. Det samlokaliserte prosjektet vil vere viktig for den samiske kulturen i Noreg og vil vere ein viktig del av infrastrukturen for å styrke og bevare samisk identitet, språk og kultur.

Nybygget er oppført innanfor husleigeordninga i staten. Regjeringa foreslår å auke løyvinga til Sametinget over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett med i alt 4,1 mill. kroner til dekning av husleige i 2025, jf. Kommunal- og distriktsdepartementets kap. 560 Samiske føremål, post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Nybygget er oppført innanfor husleigeordningen i staten. Regjeringa foreslår å auke løyvinga til Sametinget over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett med i alt 4,1 mill. kroner

knytt til dekning av kostnadsdekkande husleige i 2025, jf. Kommunal- og distriktsdepartementets kap. 560 Samiske føremål, post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kap. 322 Bygg og offentlege rom, Post 70 Nasjonale kulturbygg

Nordlandsmuseet har søkt om statleg medfinansiering til siste fase av rehabiliteringa av det gamle bymuseet i Bodø, som ble oppført i 1903. KUD har tidlegare løyvd 8 mill. kroner til oppgraderinga av bygget, slik at det no eignar seg til formidling og tilrettelegging for ei samisk utstilling i samarbeid med Árran museum. Siste fase handlar m.a. om tilpassingar for universell utforming.

Kap. 328 Museum m.m., post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Det blir foreslått 2,3 mill. kroner til Sametinget i 2025, til vidareføring av prosjektet Dávvirat Duiskkas, som betyr «Gjenstandar i Tyskland». Gjennom prosjektet samarbeider tyske og samiske museum om kartlegging og kunnskapsutveksling om samiske gjenstandar i tyske samlingar. Sametinget er prosjekteigar, medan Samisk museumslag er prosjektansvarleg. Samarbeidet starta opp i 2021 og skal gå over ein femårsperiode.

Kap. 334 Film- og dataspelføremål, post 78 Filmtiltak

For 2025 blir det foreslått eit tilskot på 19,3 mill. kroner til Internasjonalt Samisk Filminstitutt.

Kap. 335 Mediestøtte, post 71 Mediestøtte

Det blir foreslått ei løyving på 44,4 mill. kroner til tilskot til samiske aviser. Tilskotsordninga er regulert i forskrift og blir forvalta av Medietilsynet. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sende forslag til revidert forskrift om tilskot til samiske aviser på høyring i 2025. Målet er å modernisere og gjere ordninga meir treffsikker, mellom anna ved å gjere ordninga plattformnøytral.

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordningar, post 71 Vederlagsordningar

Visningsvederlaget er eit kollektivt vederlag for visning av verk som er i offentleg eige eller i eget til offentleg støtta institusjonar, og blir forvalta av fire vederlagsfond. Ordninga er regulert i lov 28. mai 1993 nr. 52 om vederlag for visning av biletkunst og kunsthandverk, mv. Den delen av vederlaget som gjeld visning av samisk visuell kunst blir fordelt til Samiske kunstnarars og forfattarars vederlagsfond.

Bibliotekvederlaget er eit kollektivt vederlag regulert i lov 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. Opphavarar til verk som blir lånte ut i offentlege bibliotek skal ha vederlag. Vederlaget blir berekna etter ein sats per utlånseining og blir fordelt til aktuelle vederlagsfond, blant desse Samisk faglitterær forfatter- og oversetterforening og Samiske kunstneres og forfatteres vederlagsfond.

Andre midlar til samiske kulturføremål

Fleire mottakarar av tilskot/løyving over budsjettet til Kultur- og likestillingsdepartementet forvaltar oppgåver og tiltak retta mot samisk språk og kultur, m.a. Arkivverket (Samisk arkiv), Nasjonalbiblioteket, Medietilsynet, Norsk kulturråd, Norsk filminstitutt og Kulturtanken og NRK (NRK Sápmi). Det same gjeld ulike kulturaktørar som mottar midlar over budsjettet til departementet, til dømes Office of Contemporary Art (OCA) og musea i det nasjonale museumsnettverket.

Nasjonalbiblioteket – trene norske og samiske språkmodellar (KI)

Regjeringa foreslår ei løyving på til saman 40 mill. kroner for å trene norske og samiske språkmodellar. 20 mill. kroner av løyvinga skal gå til Nasjonalbiblioteket, som får i oppdrag å trene norske og samiske språkmodellar (grunnmodellar). Språkmodellane skal gjerast tilgjengelege for andre til bruk i utvikling av KI-baserte verktøy og tenester, altså digital bruk av norsk og samisk.

Vidare foreslår regjeringa at 20 millionar kroner skal gå til finansiering av reknekraft til trening av modellane, levert av det statlege tungrekneselskapet Sigma2 AS, som er eigd av Sikt – Kunnskapssektorens tenesteleverandør, jf. omtale under kap. 273, post 50 i Prop 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet. Det skal gjennomførast konsultasjonar med Sametinget om den samiske delen av oppdraget til Nasjonalbiblioteket.

Spelemidlar til samisk idrett

I 2024 vart det avsett 3,5 mill. kroner til samisk idrett ved hovudfordelinga av spelemidlar til idrettsføremål. Dette er midlar av overskotet i Norsk Tipping AS i 2023. Tilskotet vart overført til Sametinget som er ansvarleg for den vidare fordelinga i tråd med målsetjinga for tilskotet. Grunngevinga er å halde oppe og vidareutvikle særigne samiske idrettsaktivitetar som er ein del av samisk kultur. Målsetjinga vidare er at midla skal bidra til auka omfang av idrett og fysisk aktivitet i befolkninga, og tilskotet skal primært nyttast til aktivitetar retta mot barn (6–12 år) og ungdom (13–19 år). Spelemidlar til idrettsføremål i 2025 blir fordelte ved kongeleg resolusjon våren 2025.

Justisdepartementet (JD)

			(i 1000 kroner)		
Kap.	Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
440	01	Politiet – samiske språkmidlar	400	400	400
440	01	Politiet – statens barnehus i det samiske kjerneområdet	5 000	5 000	5 000
		Politiet – politiutdanning i Alta		7 500	15 500
440	70	Forum for arbeid mot vald og overgrep i samiske samfunn		400	400
		Sum	5 400	13 300	21 300

Kap. 440 Politiet, post 01 Driftsutgifter

Under kap. 440, post 01 har det vore stilt midlar til disposisjon over fleire år for dei politidistrikta der det er kommunar innanfor forvaltningsområdet for samiske språk. For 2024 er det sett av 400 000 kroner, og det blir tatt sikte på å setje av tilsvarende beløp i 2025.

Målsetjinga er å motivere til auka kunnskap om samisk språk og kultur i politidistrikt med samisk befolkning. Politidistrikt som har kommunar med tospråkleg forvaltning, kan få tildelt midlar til utgifter dei har hatt som følge av dette. Administrasjonen av ordninga er delegert til Finnmark politidistrikt, som har eit nasjonalt ansvar for å administrere ordninga i samsvar med gjeldande instruks. Språkreglane i samelova omfattar politidistrikta Trøndelag, Nordland, og Troms og Finnmark, som alle har kommunar som kjem inn under avgjerdene i samelova.

Det er oppretta ei samisk nettverksgruppe med representantar frå Kriminalomsorga region nord, sekretariatet for konfliktråda og Domstoladministrasjonen. Politiet er representert med ein representant frå Nordland politidistrikt.

Saksbehandlings- og arkivsystemet til politiet er tilrettelagt slik at alle brukarar kan nytte brevmalar på både nord- og sørsamisk. Systemet dekkjer verksemdsområda leiing, styring og støttefag (til dømes HR – HMS) i tillegg til forvaltningssaker. Tilrettelegginga av samiske brevmalar er eit steg på vegen til at politiet sjølv kan tilrettelegge ytterlegare for saksbehandlingsstøtte på samisk innanfor dei nemnde saksbehandlingsprosessane. Visse dokument innanfor straffehandlinga til politiet er omsette til nordsamisk.

Arbeid mot vald og overgrep i samiske samfunn

Opptappingsplanen mot vald og overgrep i nære relasjonar (2024-2028) *Tryggleik for alle*, som regjeringa framla i desember 2023, inneheld eit eige kapittel om vald og overgrep i samiske samfunn. Arbeidet for å førebygge og kjempe mot vald og overgrep i samiske samfunn må ssst i samanheng med det generelle arbeidet mot vald og overgrep, men også i lys av pågåande initiativ for å fremje samisk språk og kultur og med anna arbeid som skal bidra til å styrkje den gjensidige tilliten mellom norske styresmakter og den samiske befolkninga.

For å sikre eit likeverdig hjelpetilbod, er det behov for å innarbeide samisk språk- og kulturkompetanse, i alle sektorar og på alle nivå, i det allereie eksisterande hjelpetilbodet. Vald og overgrep er ei utfordring som må løysast i fellesskap mellom det samiske samfunnet og norske styresmakter.

I statsbudsjettet for 2022 vart det gitt ei løyving på 5 mill. kroner til å etablere eit eige barnehustilbod særleg tilrettelagt for barn i samiske kjerneområde. Løyvinga er varig og blir vidareført også i 2025. Politidirektoratet har gitt Finnmark politidistrikt i oppdrag å etablere barnehustilbodet. Statens barnehus Finnmark (Stáhta mánáidviessu Finnmárkkus) skal ha fleire

lokasjonar, der Karasjok er ein av dei. Stáhta mánáidviessu Finnmarkkus avdeling i Karasjok er planlagt etablert i 2025. Tidspunkt for opning er avhengig av om barnehuset skal etablerast i rehabiliterte lokale eller i eit nybygg.

Politiutdanning i Alta

Det har i fleire år vore krevjande å rekruttere og behalde tilsette i Finnmark politidistrikt. Ei særleg utfordring har vore å rekruttere studentar frå den samiske delen av befolkninga. Regjeringa etablerer derfor eit pilotforsøk med politiutdanninga i Alta. Pilotforsøket vil bestå av eit kull med 24 studentar, som startar utdanninga skuleåret 2025-26 og som fullfører våren 2028. Undervisninga vil skje i lokala til ei av utdanningsinstitusjonane som allereie finst i Alta. Eit mål med politiutdanning i Alta er å få fleire søkjarar, studentar og politifolk frå den samiske befolkninga.

Forum for arbeid mot vald og overgrep i samiske samfunn

Fleire fagmiljø, organisasjonar og einskildpersonar har viktig kunnskap og kompetanse om vald og overgrep i samiske samfunn. Både på kommunalt og regionalt plan blir det arbeid med å finne bedre løysingar for å førebygge og avdekke vald og overgrep. Godt samarbeid og nettverksarbeid kan vere avgjerande. Den samiske befolkninga bur spreidd, og hjelpeapparat og politi kan ha nytte av å tileigne seg kunnskap og erfaringar som tenester i andre geografiske område har opparbeidd seg. I 2024 løyvde Justis- og beredskapsdepartementet 400 000 kroner til RVTS Nord til å etablere eit forum for utvikling av arbeidet mot vald og overgrep i samiske område og utveksling av erfaringar og kompetanse mellom deltakarane. Tilsvarande beløp blir løyvd for 2025.

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

			(i 1000 kroner)		
				Saldert	
Kap.	Post	Nemning	Rekneskap 2023	budsjett 2024	Forslag 2025
760 ¹	71	Kommunale helse- og omsorgstenester, forskning, fagutvikling og rekruttering	27 700	38 000	22 600
765	21	Psykisk helse, rus og vald, spesielle driftsutgifter	500	500	300
		Sum ²	28 200	38 500	22 900

¹ Nytt kapittel, slått saman av tidlegare kap. 761 og 762.

² Beløpa i tabellen viser berre til tildelingane til samiske føremål. For ei nærare spesifisering av den totale storleiken på budsjettpostane, viser vi til Helse- og omsorgsdepartementets Prop. 1 S (2024-2025)

Kap. 760 Kommunale helse- og omsorgstenester, post 71

Kompetanseheevande tiltak i omsorgstenestene til samiske brukarar

Føremålet med tilskotsordninga er å bidra til å bygge opp, implementere og styrkje kvaliteten i helse- og omsorgstenestene til brukarar med samisk språk- og kulturbakgrunn gjennom fagutvikling og kompetanseheving. Tiltaka skal rettast mot område som omfattar innbyggjarar med både sør-, nord- og lulesamisk språk og kultur. Tilskotet skal bidra til å skaffe, initiere og spreie kunnskap om behova til samiske innbyggjarar som mottek kommunale helse- og omsorgstenester, og dessutan korleis desse behova best kan dekkast og bidra til auka kompetanse blant personell som yter kommunale helse- og omsorgstenester til samiske brukarar.

I 2023 er det registrert sju søknader, og fire fekk innvilga tilskot. Helsedirektoratet si vurdering er at måloppnåinga for ordninga i 2023 var høg.

Det vart løyvd 1,3 mill. kroner i 2024. Det blir foreslått å føre vidare løyvinga med 1,3 mill. kroner i 2025.

Senter for samisk helseforskning

Føremålet med tilskotsordninga for samisk helse er å bidra til likeverdige, kunnskapsbaserte helse- og omsorgstenester til den samiske befolkninga. Tilskotet blir forvalta av Helsedirektoratet.

Det er behov for oppdatert kunnskap om helsa til den samiske befolkninga, og den samiske befolkninga si bruk av helse- og omsorgstenester. Løyvinga dekkar tilskot til Senter for samisk helseforskning, som er eit sjølvstendig senter ved Institutt for samfunnsmedisin ved UiT Norges arktiske universitet.

Hovudoppgåva til senteret er å drive forskning med fokus på helse og levekår i den samiske befolkninga. Senteret har et breitt internasjonalt samarbeid.

Det vart løyvd 7,5 mill. kroner i 2024. Det blir foreslått å løyve 7,8 mill. kroner i 2025, med unntak av 2 pst. som blir gjort avhengig av resultatbasert fordeling.

Saminor 3

Senteret for samisk helseforskning har gjennomført større befolkningsundersøkingar i kommunar med samisk befolkning i 2003–2004 og 2012–2014, kalla Saminor 1 og 2. Studiane har påvist fleire helseutfordringar i den samiske befolkninga, utan at årsakssamanhengane er

kjente. Innsamling av data til Saminor 3 starta opp i 2023 og vil etter planen gå føre seg ut 2025. Nord-, lule- og sørsamiske område vil bli inkluderte i studien.

Ved Stortingets behandling av Prop. 1 S (2023-2024), jf. Innst. 11 S (2023-2024) vart løyvinga auka med 17 mill. kroner til 30 mill. kroner i 2024. Det blir foreslått å føre vidare løyvinga til Saminor 3 med 13,5 mill. kroner i 2025.

Kap. 765 Psykisk helse, rus og vold, post 21

Handlingsplan for forebygging av selvmord

Handlingsplan for forebygging av selvmord 2020-2025 – Ingen å miste, vart lagt fram i 2020. Med denne planen vart ein nullvisjon for sjølv mord innført i Noreg. Åtte departement står bak planen, som består av 61 tiltak.

Som ein del av løyvinga til oppfølging av handlingsplanen blir det foreslått å føre vidare 0,3 mill. kroner til å omsetje, gjere kulturelle tilpassingar og implementere opplæringsmateriell i korleis ein kan oppdage, avdekke og intervenere ved sjølv mordsfare, til nord-, sør-, og lulesamisk.

Barne- og familiedepartementet (BFD)

			(i 1000 kroner)		
			Saldert		
Kap.	Post	Nemning	Rekneskap	budsjett	Forslag
			2023	2024	2025
842	01	Nasjonalt samisk kompetansesenter ¹		11 100 ²	10 700
Sum				11 100	10 700

¹ Beløpa i tabellen viser berre til tildelingane til samiske føremål. For ei nærare spesifisering av den totale storleiken på budsjettpostane, viser vi til Barne- og familiedepartementets Prop. 1 S (2024-2025).

² Frå 2025 blir midlane løyvd over kap. 842, post 01. Nasjonalt samisk kompetansesenter vart tildelt driftsmidlar over kap. 854, post 21 i 2024.

Det blir foreslått løyvd midlar til samiske føremål over følgjande budsjettkapittel i 2024:

Kap.	Post	Nemning
840	70	Tilskot til valdsforebyggande tiltak mv.
842	01	Nasjonalt samisk kompetansesenter

For nærare spesifisering av budsjettposten, viser vi til Barne- og familiedepartementets Prop. 1. S (2023-2024)

Kap. 842 Familievern, post 01 Driftsutgifter – Nasjonalt samisk kompetansesenter

Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK) vart formelt opna i oktober 2022. Føremålet med NASAK er å styrkje kvaliteten på tilbodet til samiske barn, vaksne og familiar i det kommunale og statlege barnevernet, familievernet og krisesentera.

NASAK har stillingar i ulike samiske område (nordsamisk, lule- og markasamisk, sørsamisk og bysamisk), med hovudbase i Karasjok, og ei eiga avdeling ved Indre Finnmark familievernkontor. For å sikre praksisnær kunnskapsutvikling og styrking av lokale tenester er nokre av stillingane delvis knytte til andre lokale tenester.

Løyvinga i 2024 er på om lag 10,7 mill. kroner. Løyvinga til senteret blir vidareført i 2025. Frå 2025 blir midlane løyvde over kap. 842, post 01.

Kap. 840 Tiltak mot vald og overgrep, post 70 Tilskot til valdsforebyggande tiltak mv.

Løyvinga på posten har mellom anna vore brukt til tilskot til stiftelsen Alternativ til Vold (ATV), til drift av ATV-kontor. Under dette inngår også eit ATV-kontor i Finnmark med samisk kompetanse. Hovudkontoret er plassert i Alta med utekontor i Kirkenes, Karasjok og Kautokeino. ATV – Finnmark er finansiert med statlege midlar. Løyvinga blir òg nytta til tilskotsordninga Tilskot til tiltak mot vald og overgrep. Målet med ordninga er å bidra til å førebyggje vald og overgrep i nære relasjonar og å styrkje meistringsevna og livskvaliteten til barn og unge som er eller har vore utsette for vald eller seksuelle overgrep. Krisesentera kan òg søkje om midlar til å vidareutvikle tilbodet til særleg utsette grupper, mellom anna samar. I 2023 fekk Karasjok kommune 810 000 kroner til etablering og utvikling av eit krisesentertilbod tilpassa den samiske befolkninga. I 2024 fekk Alta krise- og incestsenter 700 000 kroner til implementering av eit samisk krisesentertilbod.

Narvik og omegn krisesenter fekk 100 000 kroner til utvikling av informasjonsmateriale på samisk og kompetanseheving.

Landbruks- og matdepartementet (LMD)

(i 1 000 kroner)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
1142	Landbruksdirektoratet	15 711	19 724	26 201
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	180 092	200 000	225 000
	Sum	195 803	219 724	251 201

¹ Beløpet i tabellen under kap. 1142 Landbruksdirektoratet omfattar tildelingar gitt over post 45, 70, 71, 72 og 79, jf. postomtala under.

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

Tabellen under viser den totale løyvinga på kapittel 1142 Landbruksdirektoratet, medan teksten berre omfattar dei budsjettpostane som er direkte knytte til den offentlege forvaltninga av reindrift.

(i 1 000 kroner)

Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	259 848	272 544	298 230
21	Spesielle driftsutgifter – Beredskapslagring av korn	1 073	63 409	70 935
45	Større utstyrskjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i>	10 919	12 976	12 760
50	Arealressurskart	7 583	8 039	8 251
60	Tilskot til veterinærdekning	188 130	196 392	201 779
70	Tilskot til fjellstuer	832	862	885
71	Tiltak for berekraftig reindrift, <i>kan overførast</i>	3 395	5 286	5 926
72	Erstatningar ved ekspropriasjon og leige av rett til reinbeite, <i>overslagsløyving</i>	565	600	630
73	Tilskot til erstatningar m.m. etter offentlege pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsløyving</i>	58 779	55 610	55 610
74	Kompensasjon til dyreeigarar som blir pålagt beitenekt	126	1 000	1 000
75	Stønad til jordbruks- og veksthusnæringa for ekstraordinære straumutgifter, <i>overslagsløyving</i>	468 124	102 300	59 544
77	Tilskot til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhald, <i>kan overførast</i>	764 769	250 000	150 000
78	Tilskot til omstilling ved avvikling av pelsdyrhald, <i>kan overførast</i>	18 881	34 000	
79	Tilskot til reindrifta for del av verdiskaping frå vindkraft			6 000
80	Beredskapslager matmjøl			1 000
81	Tilskot til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark			14 000
	Sum kap. 1142	1 783 024	1 003 018	886 550

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga skal dekke drift av Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet er mellom anna utøvande forvaltningsorgan for dei sentrale reindriftspolitiske verkemidla, og skal legge til rette for å nå måla i reindriftspolitikken. Landbruksdirektoratet forvaltar i samband med dette reindriftslova og verkemidla under reindriftsavtalen, og er òg sekretariat for Reindriftsstyret, styret for Reindriftens utviklingsfond og for Markedsutvalet for reinsdyrkjøtt og Økonomisk utval. Direktoratet skal bidra med støtte og utgreiingsarbeid, og direktoratet skal i vesentleg grad ha ei rådgivande rolle på reindriftsområdet. Landbruksdirektoratet har i 2023 starta å bygge opp eit fagmiljø for reindrift og arealforvaltning, og har ei viktig oppgåve i å styrkje arbeidet med å vareta areala til reindrifta i offentlig forvaltning. Landbruks- og matdepartementet gjer framlegg om ei løyving på posten på 283,4 mill. kroner for 2025.

Post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehald, *kan overførast*

Løyvinga skal dekkje større utstyrskjøp og vedlikehald knytt til reindriftsforvaltninga. Løyvinga skal mellom anna dekkje utgiftene til oppfølging av Noreg sitt ansvar ved gjennomføringa av internasjonale avtalar, og til vedlikehald av grensegjerda mot Sverige. I tillegg skal posten dekkje eventuelle erstatningskrav frå finske og russiske styresmakter i samsvar med gjeldande reingjerdekonvensjon og avtalar. Løyvinga i 2024 skal nyttast til vedlikehald av gjerde mot Russland, Finland og Sverige. Det er eit stort behov for vedlikehald særleg av gjerde mot Russland og Finland, og dette skal prioriterast i 2025. Departementet gjer framlegg om ei løyving på posten på 12,8 mill. kroner.

Post 70 Tilskot til fjellstover

Formålet med løyvinga er å drifte dei tre statseigde fjellstovene Joatka, Mollisjok og Ravnastua. Fjellstovene er viktige for å halde oppe tryggleiken i veglaust terreng, mellom anna for reingjetarar, og har plikt til å halde ope heile året. Landbruksdirektoratet inngår kontrakt med dei som driv fjellstuene. Landbruks- og matdepartementet gjer framlegg om ei løyving på 0,9 mill. kroner.

Post 71 Tiltak for berekraftig reindrift

Formålet med løyvinga er å finansiere ulike tilpassingar og tiltak for å leggje til rette for ei berekraftig reindrift. Reinteljing og oppfølging av godkjende bruksreglar er sentrale tiltak, i tillegg til kontrolltiltak retta mot grensekryssande reinbeite mellom Noreg og Sverige. Løyvinga skal òg dekkje kostnader ved tiltak i reindriftsnæringa ved radioaktivitet nedfall. Posten er auka med 0,5 mill. kroner for å leggje til rette for eit nasjonalt kontaktforum for reindrift. Landbruks- og matdepartementet gjer framlegg om ei løyving på 5,9 mill. kroner på posten.

Post 72 Erstatningar leige av rett til reinbeite

Løyvinga skal dekke erstatningar ved ekspropriasjon av rett til reinbeite i Trollheimen, jf. føresetnadene i overskjønnet frå Frostating lagmannsrett 2. september 1999, og beiteleige ut frå inngåtte reinbeiteavtalar med grunneigarar i Trollheimen.

Landbruks- og matdepartementet gjer framlegg om ei løyving på 0,6 mill. kroner for å dekkje inngåtte avtalar.

Post 79 Tilskot til reindriffta for del av verdiskaping frå vindkraft

Eit av tiltaka i regjeringa si tiltakspakke for reindrift og energi som vart lagt frem 20. desember 2023, er at ein del av verdiskapinga frå vindkraft skal komme reindriffta til gode. I meklinga mellom Nord-Fosen sjeite og vindkraftselskapet Roan DA, vart det varsla at regjeringa vil foreslå at ein del av verdiskapinga tilsvarende 0,1 øre/kWh skal gå direkte til reindriffta, der vindkraftprosjekt har negative konsekvensar av betydning for reindriftsverksemd i eit område. Stortinget fatta 21. juni vedtak om å etablere ei ny ordning for tilskot til reindriffta for del av verdiskaping frå vindkraft, jf. Prop 104 S (2023-2024) og Innst. 447 S (2023-2024). Ordninga omfattar vindkraftproduksjon frå anlegg som er konsesjonspliktige etter energilova. Løyvinga for 2025 er berekna på grunnlag av vindkraftproduksjonen i 2023. Tilskotet skal bereknast på grunnlag av ein konkret vurdering av kva for siidaer/reinbeitedistrikt vindkraftverket, aleine eller sett i samanheng med andre tiltak, kan få negative konsekvensar av betydning. Landbruksdirektoratet skal forvalte ordninga. Midlane skal overførast til distriktsfond eller siidafond, og disponerast etter vedtektene for dei respektive fonda. Det blir gjort framlegg om ei løyving på 6,0 mill. kroner i 2025

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

(i 1000 kroner)

Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
51	Tilskot til Reindriftens utviklingsfond	66 579	65 750	73 900
72	Tilskot til organisasjonsarbeid	7 300	8 100	8 600
75	Kostnadssenkande og direkte tilskot, <i>kan overførast</i>	102 747	121 850	138 400
79	Velferdsordningar, <i>kan overførast</i>	3 466	4 300	4 100
	Sum kap. 1151	180 092	200 000	225 000

Den 8. februar 2024 vart staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) samde om Reindrifftsavtalen 2024/2025. Avtalen har ei ramme på 225 mill. kroner. Dette er ein auke på 25 mill. kroner samanlikna med reindrifftsavtalen 2023/2024. Reindrifftsavtalen 2024/2025 fører vidare både prioriteringa av dei utøvarane som har reindrift som hovudverksemd og hovudlinene i tilskotssystemet. Det gir stabilitet for næringsutøvarane. Siidaandelar som ikkje følgjer opp vedtak om reduksjon av reintalet, har ikkje rett til tilskot over avtalen.

Reindrifftsavtalen 2024/2025 er den tredje reindrifftsavtalen regjeringa Støre inngår med Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Semje i avtaleforhandlingane er avgjerande for å støtte opp om avtaleinstituttet og den hovudavtalen som er inngått mellom Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund.

Departementet gjer framlegg om løyvingar under kap. 1151 for 2025 på 225 mill. kroner.

Klima- og miljødepartementet (KLD)

Kap. 1420 Driftsutgifter

		(i 1000 kroner)		
Post	Nemning	Rekneskap 2023	Saldert	
			budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter		10 000	10 000
72.2	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, underpost 2 Erstatning for tamrein	90 143	93 311	93 311
73	Tilskot til rovvilttiltak	78 590	73 898	71 706
80	Tilskot til tiltak for å ta vare på natur		1000	500
Sum kap. 1420		168 733	178 209	175 517

Kap. 1420 Miljødirektoratet post 01 Driftsutgifter

Posten finansierer alle driftsutgifter i Miljødirektoratet, som Statens naturoppsyn (SNO) er ein del av. Statens naturoppsyn er miljøforvaltninga sitt operative feltorgan.

I statsbudsjettet for 2024 vart det lagt inn 10 mill. kroner som blir vidareført i 2025-budsjettet med føremål om å dempe konfliktnivået og styrke tilliten til rovviltforvaltninga i Nordland, Troms og Finnmark. Bakgrunnen for konflikten var ulike syn på omfanget av skade på beitedyr og talet på rovvilt i området. Ei styrking av SNO med fleire faste årsverk i regionen gir økt kapasitet til skadedokumentasjon og bestandsovervaking, to viktige innsatsområde for å auke tilliten og dempe konflikt i området. Styrkinga har kome både samiske og andre beiteinteresser i regionen til gode.

Kap. 1420 Miljødirektoratet post 72 Erstatning for beitedyr tekne av rovvilt, overslagsløyving

Underpost 72.2 Erstatning for tamrein

Målsetninga med ordninga er å sikre full erstatning for rovviltskadar på husdyr og tamrein som er dokumenterte og sannsynlege, slik dette er nedfelt i naturmangfaldlova. Posten er delt inn i to underpostar, underpost 1 for husdyr og underpost 2 for tamrein.

Rapport:

Erstatningsoppgjeret for husdyr og tamrein er gjennomført i medhald av gjeldande reglar. Det er framleis stor variasjon i tapsutviklinga i ulike område, men på nasjonalt nivå er det god samanheng mellom auka innsats på førebyggjande tiltak og reduksjon i sauetapa. For reinnæringa ser ein ikkje nokon tilsvarande samanheng. For denne næringa er det vanskelegare å finne eigna tiltak, og tapsforholda varierer i større grad med naturgjevne forhold knytte til klima, beitegrunnlag og anna.

Kap. 1420, post 73 Tilskot til rovvilttiltak, *kan overførast*

Målet med tilskotsordninga er å førebygge rovviltskadar i husdyrhald og tamreindrift gjennom å medverke til å finansiere førebyggjande tiltak. Vidare skal midlane nyttast til godtgjersle ved forsøk på skadefelling av rovvilt og medverke til å dempe konflikhtar og auke verdiskapinga knytt til førekomstar av rovdyr i lokalsamfunn. Det blir lagt vekt på å føre vidare arbeidet med førebygging og konfliktdemping, med utgangspunkt i Stortingets behandling av St.meld. nr.

15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforliket på Stortinget våren 2011 (jr. Representantforslag 8:163 S (2010-2011)).

I tillegg til at posten mellom anna dekker førebygging av rovviltskadar på tamrein, er det nytt av året sett av 0,5 mill. kroner i tilskot for å etablere ei fagstilling i Norske Reindriftssamars Landsforbund (NRL) som skal arbeide med løpande rovviltrelaterte oppgåver og problemstillingar. Stillinga skal leggje til rette for at reindriffta kan delta aktivt i prosessar innanfor dette området. Landbruks- og matdepartementet bidreg med tilsvarende beløp i Reindrifftavtala 2024/2025, der organisasjonstilskotet til NRL, kap. 1151, post 72, ble auka med 0,5 mill. kroner.

Rapport:

I 2023 vart det behandla i alt 534 søknader om konkrete førebyggjande tiltak, og det vart behandla 239 søknader om tiltak for å dempe konflikstar kring rovvilt. Det kom inn 129 søknader om akutte tiltak. Tilskot til førebygging har truleg effekt for skade på og tap av sau. Reduksjonen i tap kan òg henge saman med den geografiske differensieringa av rovviltførekomstar. For tamrein er det vanskeleg å finne eigna førebyggjande tiltak.

**Kap. 1420 Miljødirektoratet post 80 Tilskot til tiltak for å ta vare på natur
Tilskotsordninga til vassmiljøtiltak, kalking og anadrome laksefisk**

Midlar for vidareføring av tradisjonell samisk fiskekultur til barn og unge

Av løyvinga skal 0,5 mill. kroner lysast ut til tiltak for å føre vidare tradisjonell kunnskap om laksefisket i Tanavassdraget, særleg retta mot barn og unge.

Samferdselsdepartementet (SD)

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet, post 71 Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehald

I reindriftsområda, særleg langs Nordlandsbanen, har Bane NOR SF i fleire år samarbeidd med reindriftseigarar og forskarar for å finne effektive tiltak for å redusere påkøyningar av tamrein. Undersøkingar viser at oppsett av gjerde mellom over- eller undergangar i område der jernbanen kryssar beiteområde eller på strekningar der det er stor hyppigheit av reinpåkøyningar, ser ut til å vere det mest effektive tiltaket. Ein føresetnad for ønskt effekt er at gjerda er tilstrekkeleg lange, er utforma og plassert riktig i terrenget og kombinert med tilstrekkeleg tal på over- eller undergangar, slik at dyra har mogelegheit til å trygt komme seg over eller under transportinfrastruktur. Samtidig er det viktig at gjerda er av høg kvalitet og av tilstrekkeleg høgde, for at dei skal tola vinterforhold med mykje snø og vind.

Oppsett av gjerde for å redusere påkøyningar av tamrein blir prioritert på jernbanestrekningar der det er stor risiko for påkøyningar og der gjerda kan monterast mellom naturlege viltovergangar.

Gjerda er svært effektive tiltak. Erfaringsvis går talet på reinpåkøyningar ned mot null på strekningar der det er sett opp gjerde, med nokre få unntak i tilfelle der dyr har komme seg innanfor gjerdet. Likevel er det viktig å påpeike at gjerda kan utgjera ein barriere for dyra ved kryssing av jernbanen. Viss det ikkje finst noko anna alternativ for sikker kryssing, som tunnelar, eigne viltovergangar eller undergangar, kan det òg påverke dyra og miljøet negativt.

Bane NOR har gjennom fleire år systematisk rydda vegetasjon langs sporet, samarbeidd med reineigarar om ulike tiltak og gjennomført saktekøyning på jernbanen i periodar der rein oppheld seg langs sporet. Talet på påkøynde tamrein er i 2023 lågare enn på mange år. Dette kan mellom anna forklarast med variasjon i vêr og snøforhold, men også arbeidet med å setje opp viltgjerde på fleire av dei mest utsette strekningane. Arbeidet med å setje opp gjerde på strekninga Illhullia–Storforshei tunnelar blir vidareført i 2023.

Bane NOR har i perioden 2018–2023 bygd fleire titals kilometer med vilt- og reingjerde. Gjerda blir sette opp i område med særleg høgt konfliktnivå, der talet på påkøyningar av både tamrein og elg er høgt, primært på strekningar der gjerde kan etablerast mellom naturlege overgangar eller undergangar. Videre utbygging av viltgjerder både for tamrein og elg vil fortsetje i perioden fram til 2025.

Andre viktige tiltak for å redusere tal påkøyningar av tamrein er rutinar for meldingar frå reineigarar og lokførarar om at rein er i eller nær sporet (reinforming). Det blir gjennomført saktekøyning for ein periode på tolv timar under føresetnad av at reineigaren gjennomfører tiltak for å flytte dyra frå linja. I tillegg blir det gitt støtte til bruk av helikopter ved flytting mellom beiteområde.

Bane NOR er involvert i fleire forskingsprosjekt for å finne løysingar som er både kostnadseffektive og har minst mogleg negative effektar på dyr og menneskes bruk av landskapet. I 2023 har det vore uttesting av fleire nye teknologiske løysingar for å detektere og skremme dyr vekk frå sporet.

Fleire FoU-prosjekt er i gang:

- I 2021 vart det i samarbeid med Statens vegvesen sett i gang eit forprosjekt og reguleringsplanarbeid for nytt viltgjerde på strekninga Lønsdal–Sørelva i Saltdal. Eit sju km langt gjerde blir bygd i 2023 og 2024.
- Viltvarsling («viltskremming») er eit viltvarslingssystem som skal påverke dyr til å trekkje vekk frå jernbanelinjene når toga passerer. Det er gjennomført testing av viltet sine reaksjonar på ulike lydsignal, i kombinasjon med lys. I tillegg er det satt ut «skremme-einingar» på tog og utvalde stader langs jernbanelinja. Prosjektperiode for tiltaket er 2021–2024.
- I prosjekt om teknologiske løysingar for å redusere talet på påkøyrslar av tamrein, blir det greidd ut fire deteksjonssystem for tamrein, i kombinasjon med varsling til dyreeigarar eller togleiing når dyr beveger seg inn mot sporet. Systema som viser størst potensial blir vidare testa ut gjennom oppsett av kontrollerte eksperiment langs ein eller fleire jernbanestrekningar. Prosjektperiode for tiltaket er 2020–2025.

Utgeve av:
Kommunal- og distriktsdepartementet

Bestilling av publikasjonar:
Service- og tryggingorganisasjonen til departementa
www.publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonskode: H-2560 N

